

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

**DIPLOMSKI RAD
STATISTIČKA ANALIZA INDUSTRIJSKE
PROIZVODNJE
U RH OD
2005. DO 2015. GODINE**

Mentor:

Prof. dr. sc. Ante Rozga

Student:

Ana Bužančić

SPLIT, rujan 2016.

SADRŽAJ:

UVOD	2
1. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD	4
2. INDEKS ZAPOSLENIH U INDUSTRIJI	15
3. INDEKS PROIZVODNOSTI RADA I RAZINA PLAĆE	19
4. IZVOZ ROBA U INDUSTRIJSKOJ DJELATNOSTI	24
5. INDEKS FIZIČKOG OBUJMA	31
6. ODREDNICE KREIRANJA USPJEŠNE INDUSTRIJSKE POLITIKE	38
ZAKLJUČAK	40
LITERATURA	42
POPIS GRAFOVA I TABLICA	43

UVOD

Industrija je gospodarska djelatnost koja proizvode primarnih djelatnosti prerađuje u poluproizvode ili gotove proizvode. Obilježja industrije su: proizvodnja uz pomoć strojeva i složenih tehnoloških procesa, proizvodnja u velikim serijama, standardizacija proizvoda, neprekidan proces razvoja tehničke podjele rada koji rezultira povećanjem specijalizacije u proizvodnji, te poticanjem razvoja drugih gospodarskih djelatnosti i tržišna proizvodnja i neprestano širenje tržišta industrijskih proizvoda.

Analiza industrije u Hrvatskoj je vrlo kompleksna. Učinci njenog sveobuhvatnog restrukturiranja vidljivi su na mnogim područjima. Temeljne odrednice hrvatske industrije su razvoj proizvodnih procesa, uvođenje standarda kvalitete, jačanje izvoza, zadovoljavanje ekološkim zahtjevima i postizanje troškovne učinkovitosti.

Industrija ostvaruje oko 1/5 hrvatskog bruto proizvoda, a zapošljava oko 25% ukupno zaposlenih u Hrvatskoj. Industrijski proizvodi predstavljaju 97% hrvatskog izvoza pa tako ima i najveći udio u BDP-u Hrvatske. Tako možemo reći da je industrija vodeća grana u hrvatskom gospodarstvu.

Svjetska gospodarska kriza od 2009. godine dominantno je utjecala na ukupni pad realnog sektora gospodarstva u svim zemljama. Jedan od temelja svakog gospodarstva je industrijska proizvodnja, a njezino smanjenje utječe na sve grane u realnom gospodarstvu. U promatranom razdoblju 2008. – 2011. godine prosječni godišnji pad industrijske proizvodnje iznosio je 2,7%. Za prvih devet mjeseci 2012. u odnosu na isto razdoblje 2011. iznosio je 5,5%. Tome smanjenju najviše je pridonijela prerađivačka industrija sa svojim udjelom od 80% u ukupnoj industrijskoj proizvodnji i s prosječnom godišnjom stopom pada od 3% od 2008. do 2011. godine.

Vrijednost prodaje industrijskih proizvoda u 2011. godini iznosila je 129,8 milijarda kuna (17,4 milijarda eura), od čega na izvoz otpada 49,1 milijarda kuna (6,6 milijarda eura).

Prema ukupnomu prihodu vodeće su industrijske grane proizvodnja hrane, pića i duhana, a slijede kemijska i naftna industrija. U izvozu su najzastupljenije prerada naftnih proizvoda (11,8%), motornih vozila (11,2%), kemijskih proizvoda (8,3%), prehrambenih proizvoda (8,1%), električne opreme (7,8%), strojeva (6,3%), gotovih metalnih proizvoda (6,1%), farmaceutskih proizvoda (4,8%), odjeće (2,9%), drva i drvnih prerađevina (3,4%).

Budućnost razvitka i jačanja hrvatske industrije je u uvođenju suvremenih tehnologija i novih proizvoda, realizaciji zajedničkih ulaganja i uspostavljanju strateškog partnerstva s inozemnim tvrtkama te osvajanju novih tržišta. Sposobna radna snaga i visokoobrazovani stručnjaci u području inženjerstva i računalne tehnologije, kao i tehnološki centri s tehničkim fakultetima hrvatskih sveučilišta dobar su temelj za strana ulaganja u napredne tehnologije.

1. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (BDP)

Analiza bruto domaćeg proizvoda od 2001. do 2005. godine nam pokazuje da su u tom razdoblju ostvarene relativno visoke stope rasta, ali one nisu dovele do većih promjena na razini razvijenosti Hrvatske. Stopa rasta u 2005. godini iznosila je 4,3%. Bilježi se rast agregatne potražnje i povećanje proizvodnje. Ipak, uvoz roba i usluga je imao veću stopu rasta od domaće potražnje i izvoza roba i usluga. Najveća prosječna stopa rasta je zabilježena kod investicija u fiksni kapital (10,7%), investicija u cestovnu infrastrukturu, zatim izvoz roba i usluga (6,1 %), te osobna potrošnja (4,8 %).

BDP je u 2007. godini iznosio 37,5 milijarda eura, a stopa realnog rasta 5,6%. Ostvareni BDP je i dalje pokazivao relativno malu snagu hrvatskog gospodarstva. U međunarodnim razmjerima iznosio je tek 0,3 % procijenjenog BDP-a EU-27.

Veći dio 2008. i 2009. godine bio je obilježen produbljivanjem globalne krize. Financijska kriza koja je započela u SAD-u prelila se na globalni financijski sustav, a zatim kroz poremećene tijekove novca i na realni faktor. Nedostatak novca, manja kreditna aktivnost, doveli su do pada potražnje, a pad potražnje je utjecao na pad proizvodnje. Pad proizvodnje je utjecao na pad zaposlenosti i na pad raspoloživog dohotka što je i dalje djelovalo na još veći pad potražnje. Gotovo ista situacija je bila prisutna i u hrvatskom gospodarstvu, s tim što u Hrvatskoj nije došlo do sloma financijskog sustava već je pad ukupne potražnje prvenstveno utjecao na pad inozemne potražnje, smanjena je dostupnost kapitala na inozemnom tržištu, te pad sklonosti potrošnji.

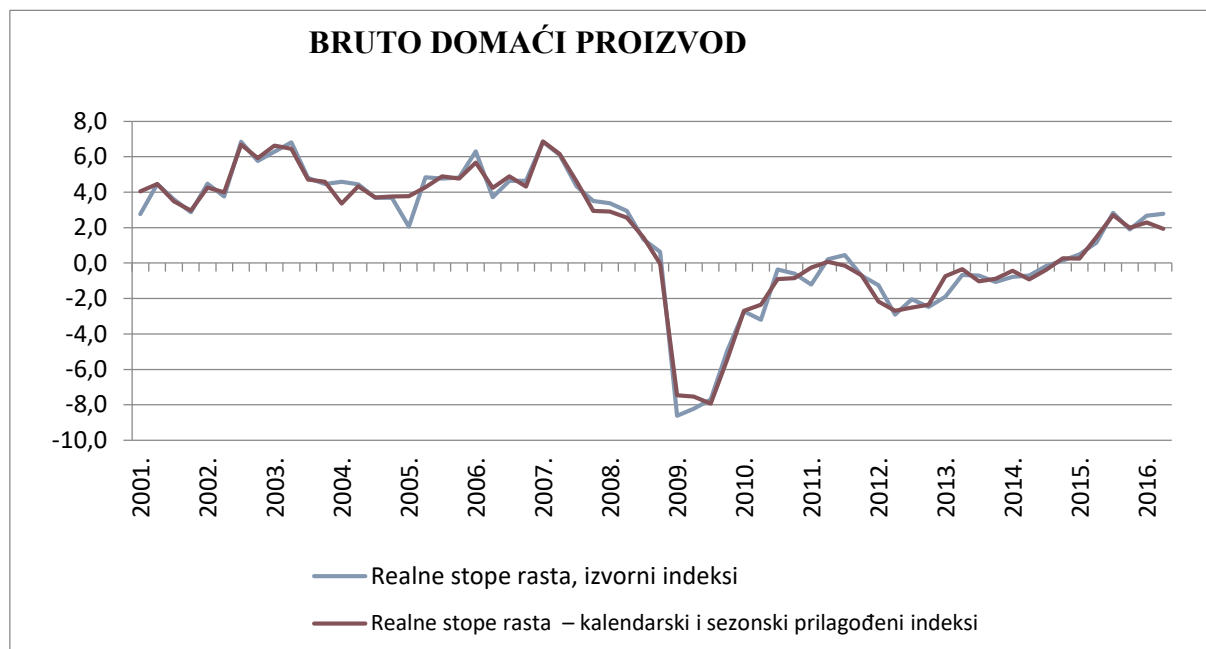
U 2009. godini ostvarena je negativna stopa realnog rasta BDP-a od – 6,9%. U razdoblju od 2009. do 2012. godine prosječna godišnja stopa pada BDP-a iznosila je 2,8%. Taj pad BDP-a u prvom polugodištu 2013., u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, usporen je i iznosio je 1,1%. Spomenuti pad BDP-a smanjio je razinu razvijenosti Hrvatske u odnosu prije krize, ali i u odnosu na zemlje EU. Trend vrijednosti BDP-a kontinuirano pada do 2014., a u 2015. godini ima rast od 1,6%.

Na takav pad BDP-a najveći su utjecaj imale sve kategorije potrošnje, smanjenje izvoza roba i usluga, osobna potrošnja, i investicije u fiksni kapital.

Posebno valja spomenuti bruto investicije koje su u 2011. sudjelovale u ukupnom BDP-u sa 20,3%, a smanjene su za 5,3% u 2015. godini, time i njihov udio u BDP-u na 19,1%. Osim

toga, smanjena je i osobna potrošnja za 0,2 %, a njezin udio u BDP-u u 2015. godini iznosi 58,3%. U 2015. godini izvoz roba veći je za 25,3%, usluga za 20,5% i uvoz roba i usluga veći je za 14,7%. Razina potrošnje države smanjena je za 1,7% u odnosu na 2011. godinu.

Graf 1.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/>

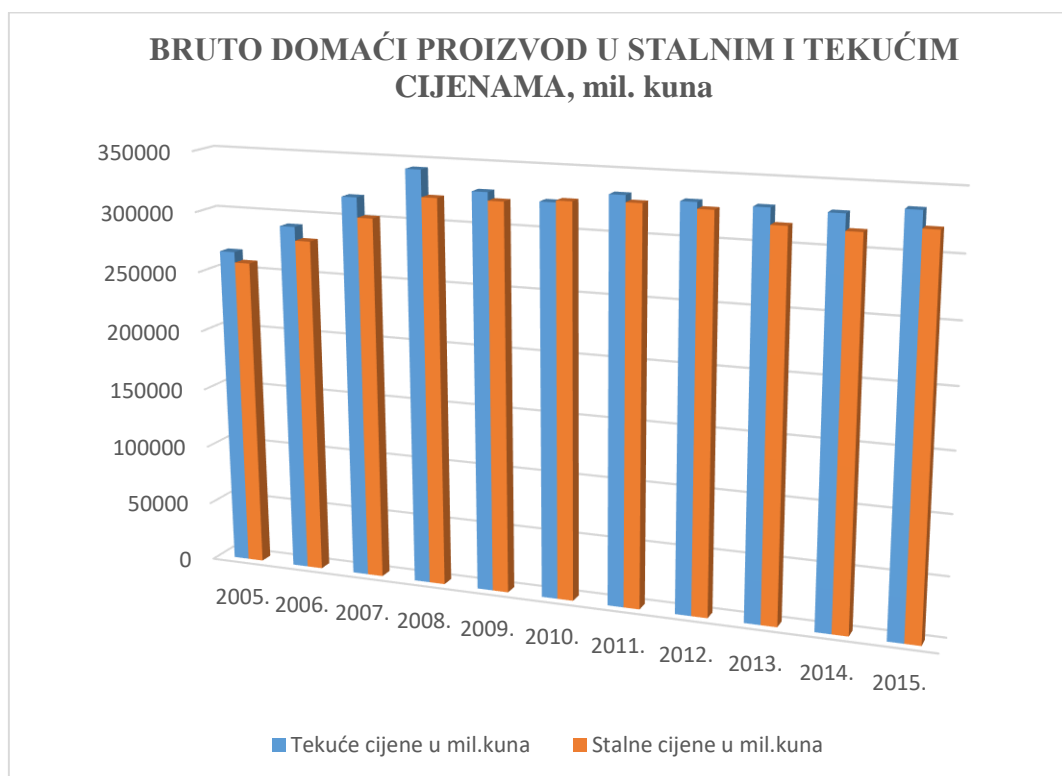
Tablica 1. Tekuće i stalne cijene BDP-a i tečajevi

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Tekuće cijene u mil.kuna	266 652	291 043	318 307	343 412	328 672	323 806	332 587	330 456	329 571	328 431	334 219
Stalne cijene u mil.kuna	258 017	279 811	302 007	321 636	322 012	325 335	327 117	325 311	316 558	315 417	320 605
BDP, realne stope rasta u %	4,3	4,9	5,2	2,1	-6,9	-2,3	0	-2	-1,1	-0,4	1,6
Prosječni godišnji tečaj	7,40005	7,32285	7,33602	7,22318	7,33955	7,28623	7,43420	7,51734	7,57355	7,63001	7,60960
BDP, tekuće cijene u mil.EUR	36 034	39 745	43 390	47 543	44 781	44 441	44 412	43 929	43 516	43 045	43 921

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

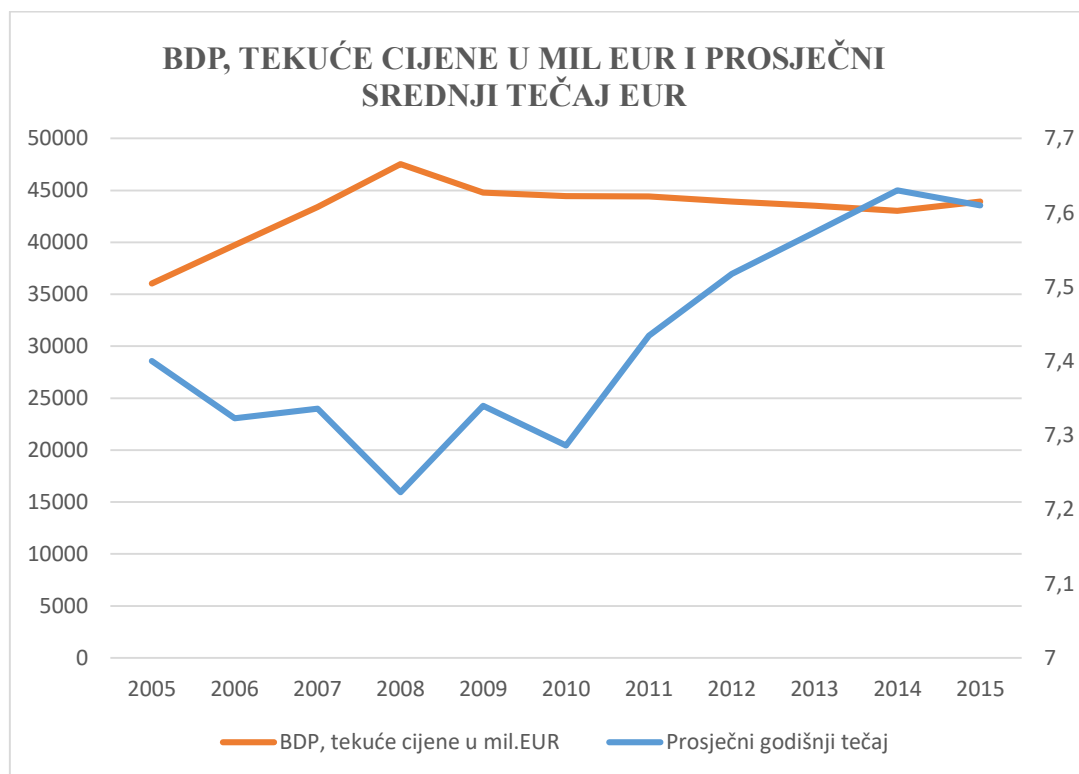
Graf 2.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Graf 3.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Dvije su osnovne metode po kojima Državni zavod za statistiku radi obračuna BDP-a. Bruto domaći proizvod u tržišnim cijenama iskazuje vrijednost svih proizvedenih dobara i usluga rezidentnih jedinica.

BDP prema proizvodnoj metodi jednak je bruto vrijednosti proizvodnje u bazičnim cijenama umanjenoj za međufaznu potrošnju u kupovnim cijenama, uvećanoj za poreze na proizvode i umanjenoj za subvencije na proizvode. BDP prema dohodovnoj metodi jednak je

zbroju sredstava zaposlenih, neto poreza na proizvodnju (porezi na proizvodnju minus subvencije na proizvodnju), bruto poslovnog viška i mješovitog dohotka.

BDP prema rashodnoj metodi jednak je ukupnoj domaćoj potrošnji i razlici između izvoza i uvoza s inozemstvom. Domaću potrošnju čine izdaci rezidentnih kućanstava za potrošnju (nacionalni koncept), izdaci neprofitnih institucija koje služe kućanstvima i izdaci za državnu potrošnju i bruto investicije.

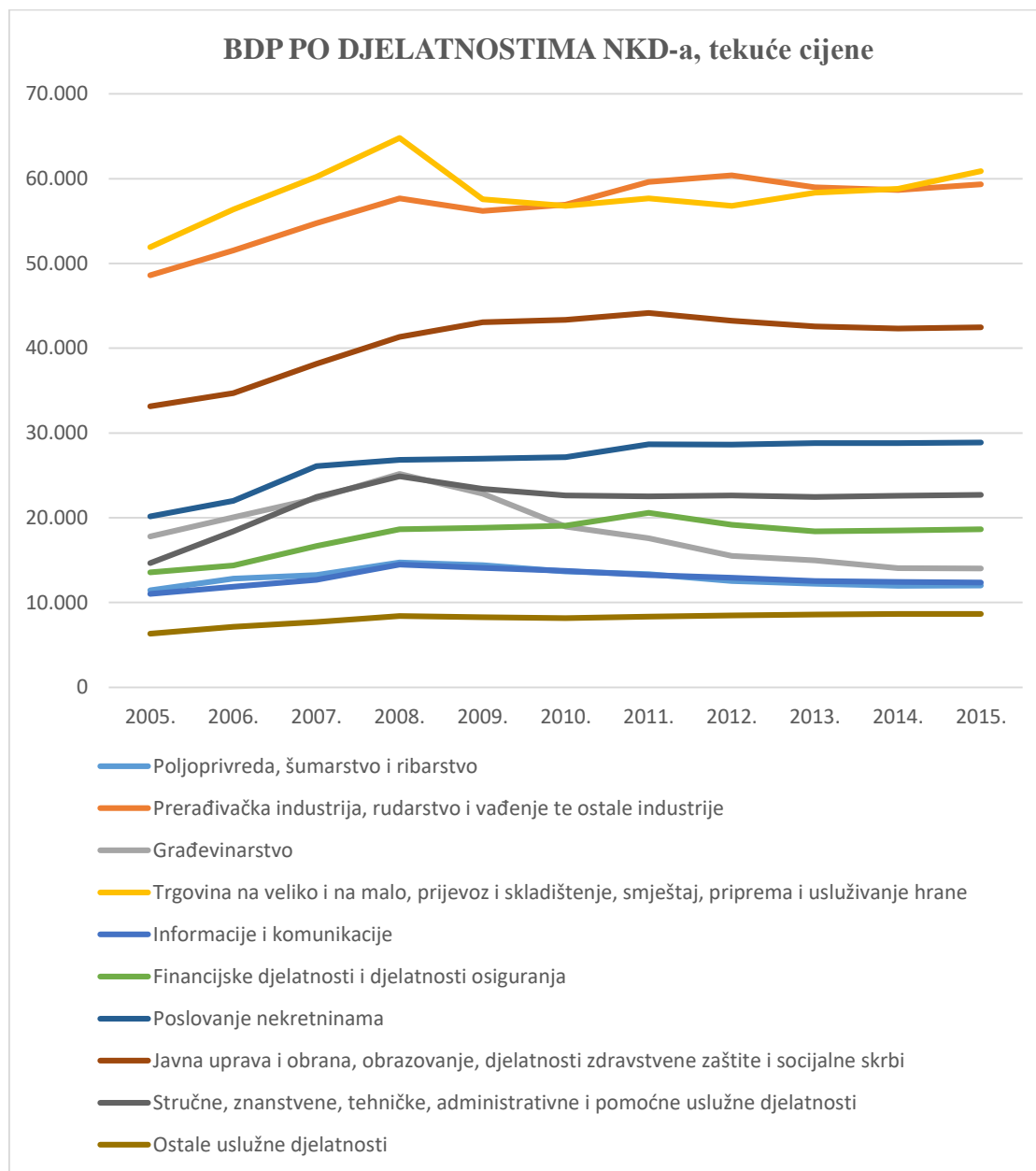
Kod proizvodne metode obračuna BDP-a najveća je realna stopa rasta bruto dodane vrijednosti od 2005. do 2008. godine ostvarena kod trgovine na malo (10,7%) , građevinarstvo (7,3%) i prijevoza, skladištenja i veza (4,4%) i poslovanje nekretninama (9,0%) . Snažan rast trgovine je posljedica rasta plaća i visokog rasta kreditnih plasmana. Dolazi do rasta potražnje s jedne strane i dolaska stranih trgovinskih lanaca s druge strane. Stanogradnja i izgradnja državnih cesta utjecala je na rast građevinarstva. Na kretanje prijevoza, skladištenja i veza utjecao je razvoj trgovine, građevinarstva i posebno turizma. Poslovanje nekretninama povećano je zbog stranih ulaganja. Najveći udio u BDP-u i dalje ima prerađivačka industrija s udjelom od 13,5 % u 2008.godini.

U 2009. kriza se najviše odrazila na trgovinu i industrijsku proizvodnju. Najveća stopa realnog pada zabilježena je kod trgovine na veliko i malo (-15,6 %) i industrijske proizvodnje, posebno odjeljak rudarstvo i vađenje (-8,5 %). Industrijska proizvodnja i trgovina na veliko i malo imaju veliki udio u BDP-u pa možemo reći da su upravo one imale najveći utjecaj na pad BDP-a. Pad je zabilježen i kod prijevoza, skladištenja i veza, građevinarstva, hotela i restorana. Manji realni rast zadržan je kod primarnih djelatnosti, financijskog posredovanja i poslovanja nekretninama.

Trend vrijednosti BDP-a kontinuirano pada od 2011. do 2014. godine, a u 2015. godini ima rast od 1,6%. Na takav BDP najveći utjecaj su imale sve kategorije potrošnje.

Posebno treba spomenuti bruto investicije koje su u 2015. smanjene za 5,3% u odnosu na 2011. godinu, a time i njihov udio u BDP-u na 19,1%.

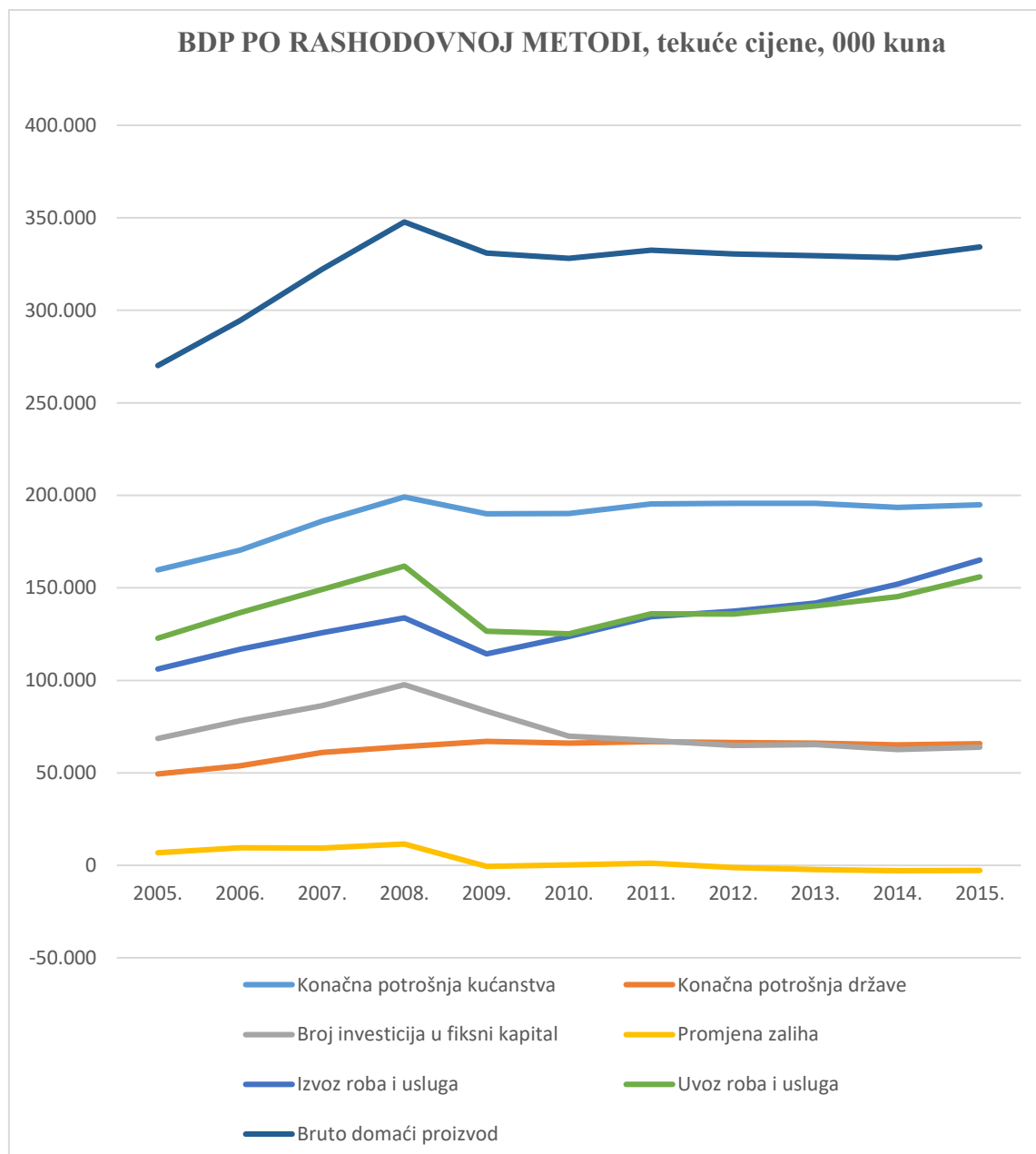
Graf 4.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine.

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

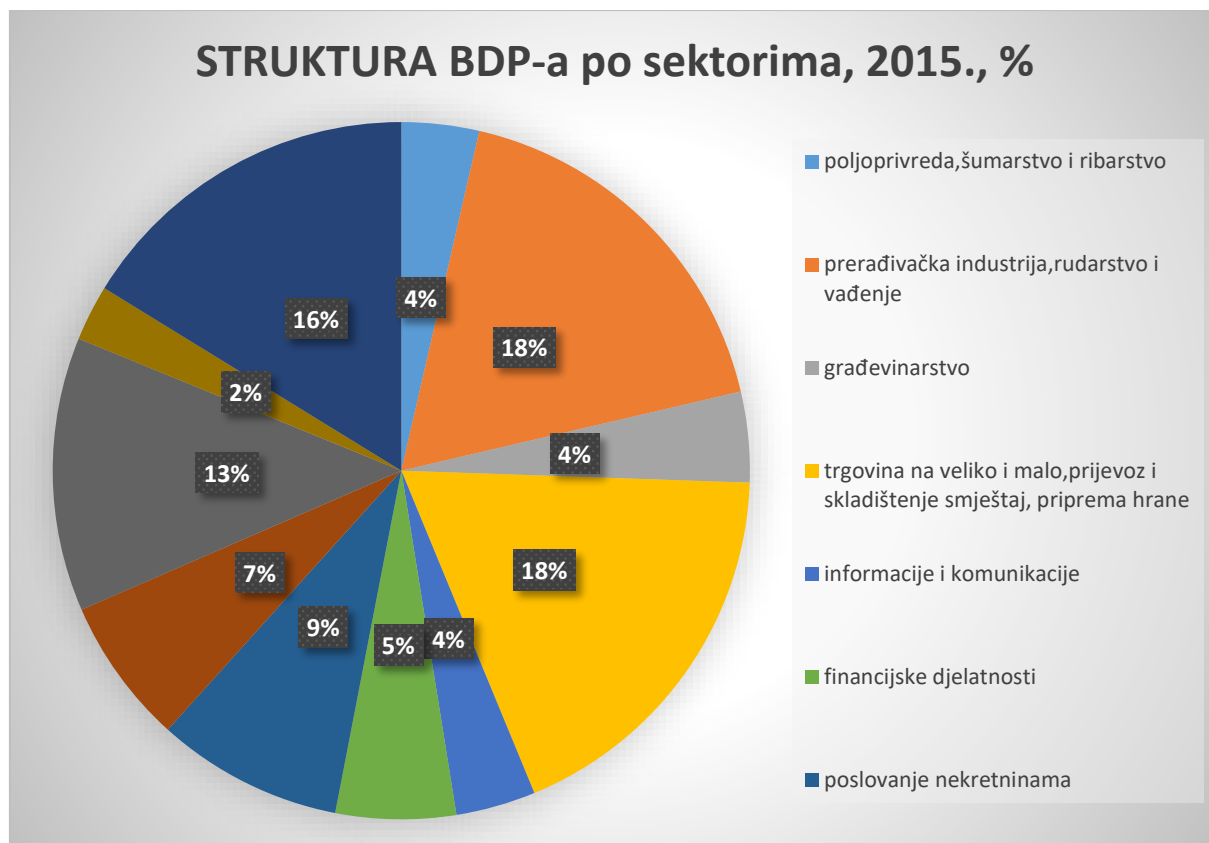
Graf 5.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine.

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Graf 6.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine. Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

BRUTO DODANA VIJEDNOST

Dodana vrijednost kao povećanje vrijednosti proizvodnje jednaka je razlici bruto vrijednosti proizvodnje i međufazne potrošnje. Dodana vrijednost u bazičnim cijenama jednaka je zbroju sredstava zaposlenih, ostalih poreza na proizvodnju, umanjena za ostale subvencije na proizvodnju te zbroju bruto poslovnog viška i bruto mješovitog dohotka.

Tablica 2. Bruto dodana vrijednost

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	-2,7	-6,6	-3,8	-14,7	-0,6
Rudarstvo i vađenje	-8,5	-6,3	-5,9	-9,4	-6,6
Prerađivačka industrija	-12,3	-2,9	0	-4,2	-3,6
Opskrba električnom energijom	0,3	6,3	-4,3	-5,6	10,5
Opskrba vodom	-2	-0,5	3,8	-2,2	-0,4
Građevinarstvo	-10	-15,7	-8,5	-11,7	-4,4
Trgovina na veliko i malo	-15,6	-3,4	1,5	-4,9	-1
Prijevoz i skladištenje	-8,1	-1,4	-3,2	-4,9	-3,9
Hoteli i restorani	-2,9	-2,6	2,4	2,9	4,1
Informacije i komunikacije	-2,8	-1,9	-0,5	-0,9	-1,4
Financijske djelatnosti i osiguranje	1,3	4	3,3	-2,4	-1,6
Poslovanje nekretninama	0,4	2,7	1,3	0,2	-0,4
Javna uprava i obrana	-0,9	-0,6	3,8	4,2	0,9
Obrazovanje	0,6	1	1,4	0,7	0,1
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalna skrb	0,5	1	1,9	0,3	0,4
Umjetnost, zabava i rekreacija	-1,4	-1,2	1	0,7	-0,7
Ostale uslužne djelatnosti	-6,5	-2,6	2	1,4	0,7
Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca	-9,4	-15,1	-15,2	-13,7	-10,9
Porezi na proizvode minus subvencije	-13,7	3,3	-1,8	3,9	-0,8
BDP (tržišne cijene)	-7,4	-1,7	-0,3	-2,2	-1,1

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine. Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Bruto dodana vrijednost u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu realno je manja za 0,6%. Na realni rast BDV-a utjecao je rast BDV-a zabilježen u slijedećim djelatnostima: poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (+0,3%), trgovina, prijevoz i skladištenje te smještaj, priprema i usluživanje hrane (+0,9%), informacije i komunikacije (+0,6%), stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (+0,5%) te javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (+1,1%).

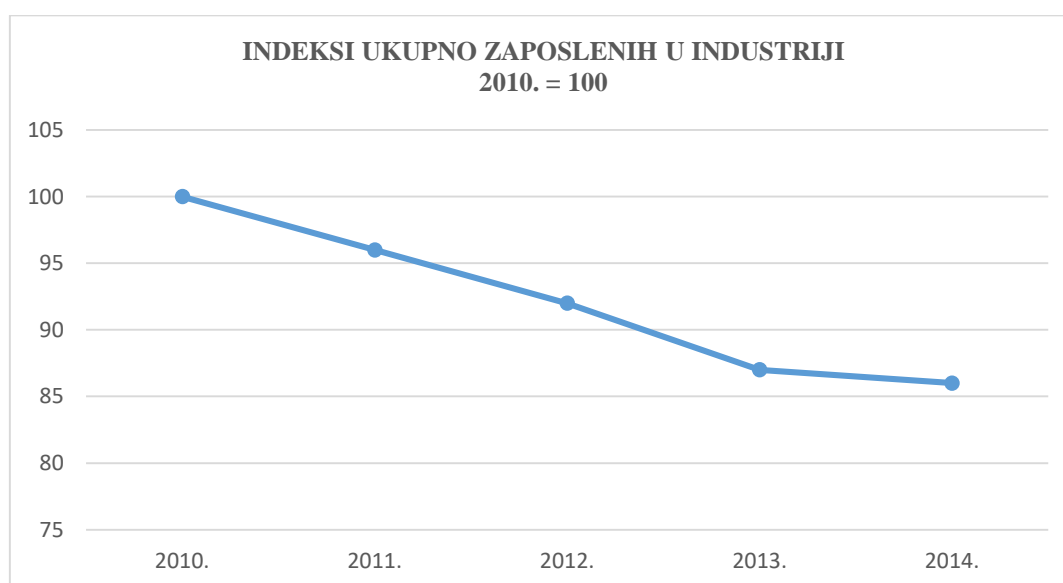
Realni pad BDV-a ostvaren je u ovim djelatnostima: prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije (-2,6%), građevinarstvo (-4,7%), financijske djelatnosti i osiguranja (-1,9%), poslovanje nekretninama (-0,9%) te ostale uslužne djelatnosti (-4,0%).

Najveći doprinos rastu BDP-a u 2013. godini ostvaren je u opskrbi električnom energijom i plinom te pružanju smještaja i pripreme i usluživanja hrane, dok je najveći doprinos smanjenju BDP-a ostvaren u prerađivačkoj industriji, koja kontinuirano bilježi pad proizvodnje.

2. INDEKS ZAPOSLENIH U INDUSTRIJI

Indeksi zaposlenih u industriji pokazuju dinamiku kretanja broja zaposlenih u industrijskim djelatnostima poduzeća isključujući zaposlene osobe koje u istom poduzeću obavljaju neindustrijske djelatnosti. Obračunavaju se sa stanjem na kraju izvještajnog mjeseca, bez obzira na to jesu li tog dana radili ili su bili na godišnjem odmoru, bolovanju itd.

Graf 7.

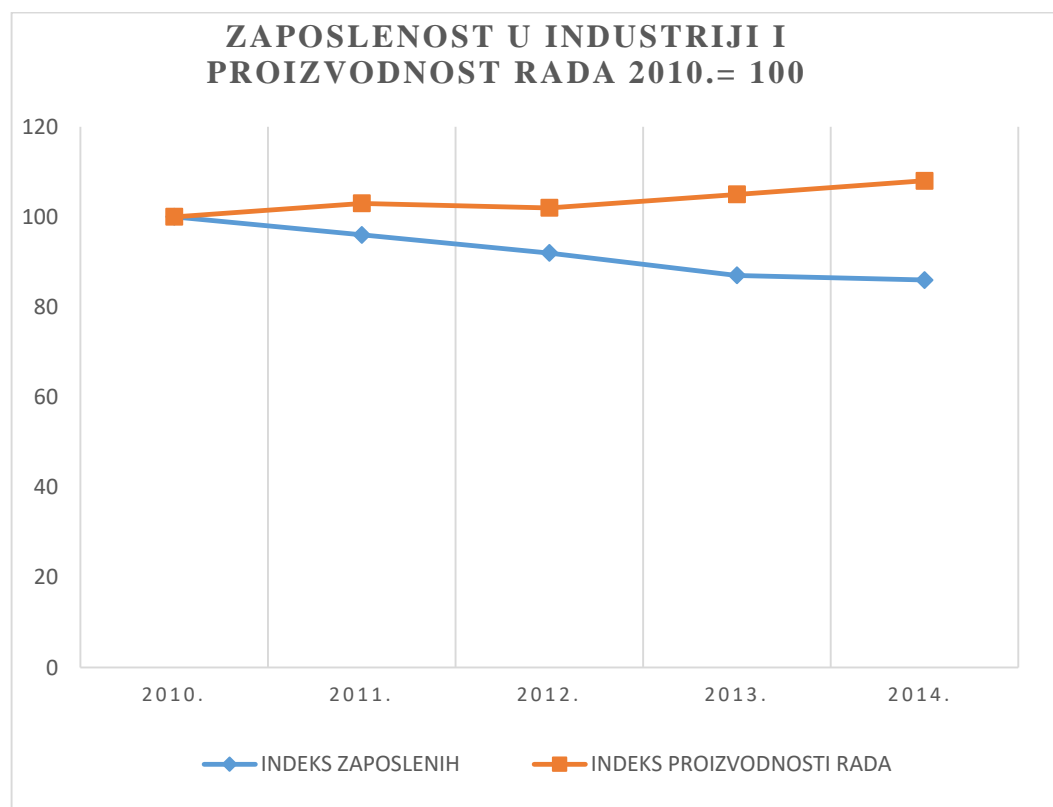
Tablica 3. Kretanje indeksa ukupno zaposlenih u industriji

2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
100	96	92	87	86
104	100	96	91	87
109	104	100	95	91
114	110	105	100	98
116	112	107	102	100

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Hrvatska u brojkama

Graf 8.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Hrvatska u brojkama

Tablica 4. Indeksi zaposlenih osoba i proizvodnosti rada u industriji ukupno po područjima i odjelima NKD 2007.

		2013.		2014.	
		Zaposlene osobe	Proizvodnost rada	Zaposlene osobe	Proizvodnost rada
Ukupno industrija		95,2	103,2	98,3	103,0
B Rudarstvo i vađenje		92,6	105,1	95,2	98,3
	06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	97,4	97,9	98,3	95,9
	08 Ostalo rudarstvo i vađenje	90,5	127,7	97,4	90,1
	09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	90,8	101,4	89,5	105,4
C Prerađivačka industrija		95,7	100,3	98,6	104,6
	10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	95,6	102,6	96,9	105,4
	11 Proizvodnja pića	93,8	104,4	97,9	99,0
	12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	103,5	84,7	85,6	99,9
	13 Proizvodnja tekstila	94,9	110,1	105,3	90,1
	14 Proizvodnja odjeće	89,6	100,6	100,9	113,5
	15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	97,0	105,1	107,4	107,9
	16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta; osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	97,8	98,5	98,9	104,0
	17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	94,0	103,0	96,7	107,1
	18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	96,5	101,8	98,6	111,4
	19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	91,0	101,6	97,3	89,1
	20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	94,2	106,1	83,9	122,5
	21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	100,6	97,4	102,1	110,2
	22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	98,8	93,1	108,2	115,0
	23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	93,9	105,1	97,0	103,9
	24 Proizvodnja metala	97,8	118,1	98,7	110,0
	25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	98,2	105,5	101,2	93,0
	26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	101,4	97,6	100,4	107,3
	27 Proizvodnja električne opreme	97,1	95,9	98,2	112,4
	28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	98,1	101,8	100,2	106,6
	29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	102,1	98,4	112,8	94,9
	30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	90,3	60,9	90,0	113,9

	31 Proizvodnja namještaja	99,9	99,3	102,8	104,6
	32 Ostala prerađivačka industrija	105,9	113,9	101,3	86,6
	33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	93,1	108,1	93,4	107,5
	D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	89,9	123,0	96,0	98,8
	35 Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	89,9	123,0	96,0	98,8

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine.

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Promatrajući indekse zaposlenih u industriji možemo reći da je većina područja ostvarila rast zaposlenosti. Porast zaposlenih u ukupnoj industriji iznosi 3,1%. Najveći porast zaposlenih je u područjima; proizvodnja tekstila, proizvodnja odjeće, proizvodnja tekstila, proizvodnja kože, proizvodnja proizvoda od gume i plastike i proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica. Pad zaposlenih bilježimo u područjima; proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda i ostala prerađivačka industrija.

3. INDEKS PROIZVODNOSTI RADA I RAZINA PLAĆE

Indeks proizvodnosti rada u industriji izračunan je kao odnos fizičkog obujma industrijske proizvodnje i indeksa razine broja zaposlenih osoba u industriji od početka godine do kraja izvještajnog razdoblja.

Tablica 5. Kretanje indeksa proizvodnosti rada industrije

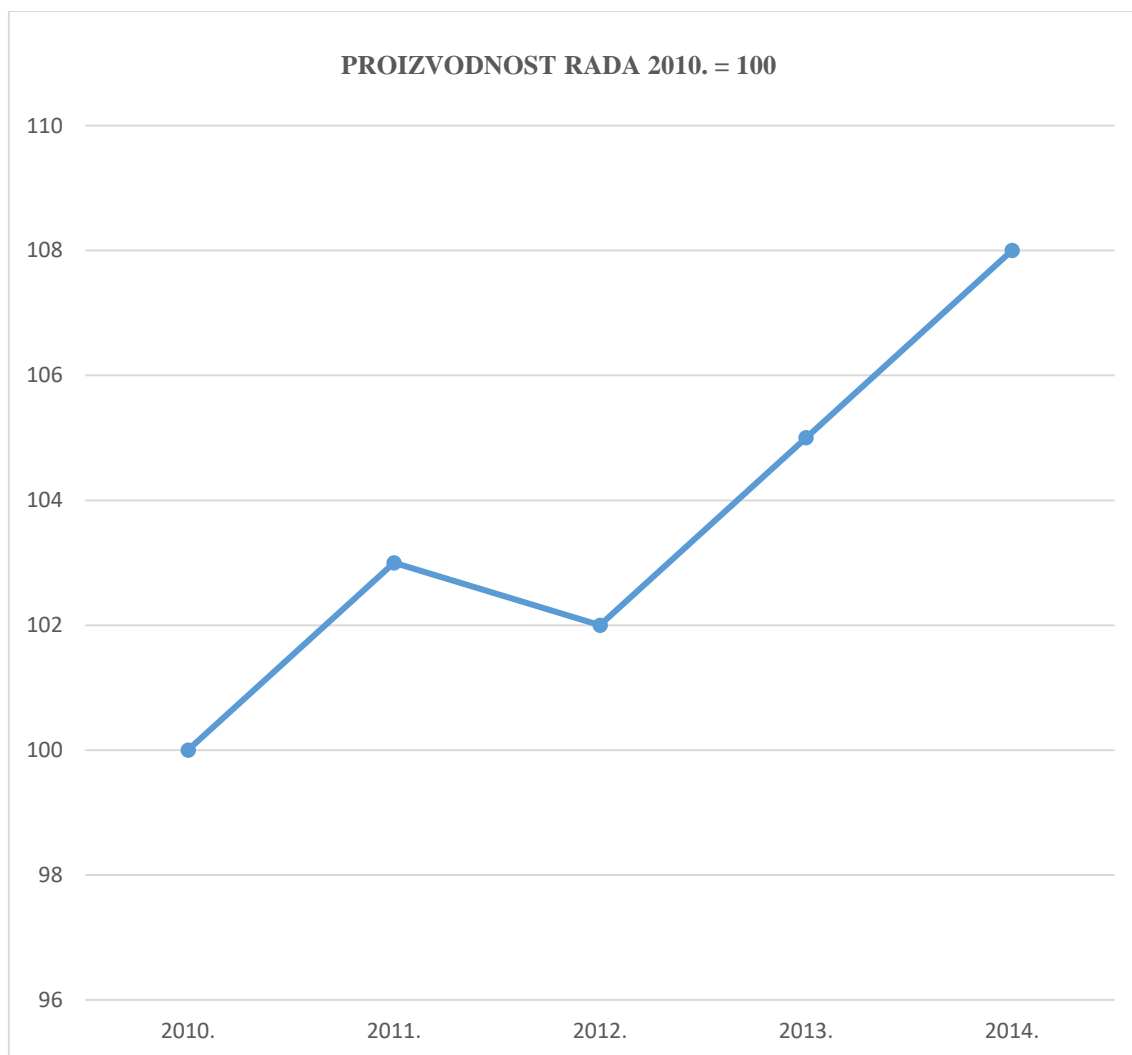
2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
100	103	102	105	108
97	100	99	102	105
94	101	100	103	106
92	103	97	100	103
89	104	94	97	100

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Hrvatska u brojkama

Kretanje indeksa proizvodnosti rada nam govori o porastu proizvodnosti u slijedećim područjima: proizvodnja odjeće, tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa, proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka, proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda. Najveći rast bilježi proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava. Najveći pad u proizvodnosti je u području opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija.

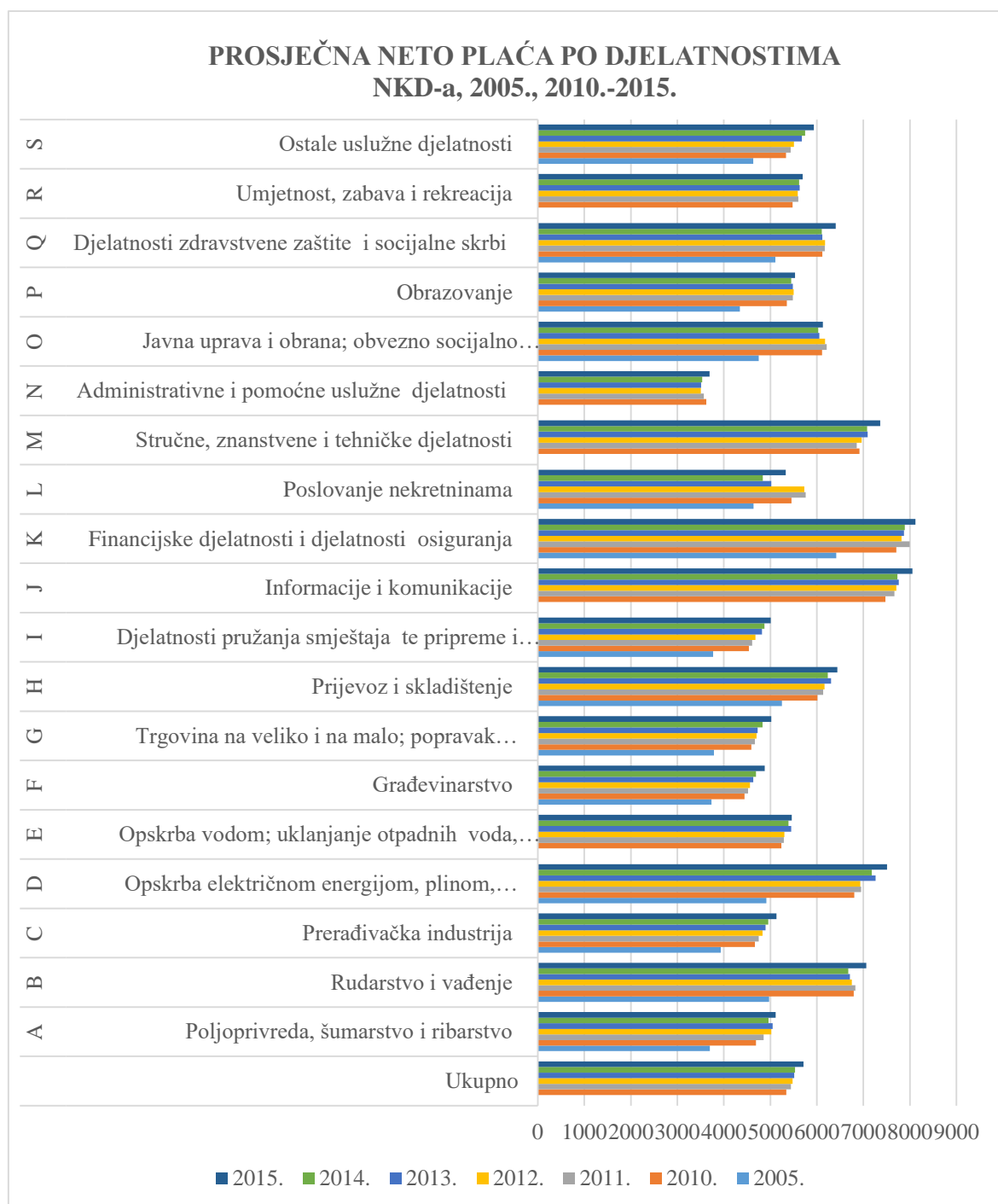
Graf 9.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Hrvatska u brojkama

Graf.10.

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Tablica 6. prikazuje prosječne neto plaće u pravnim osobama prema područjima djelatnosti. U odnosu na prosječnu plaću u svim godinama 10 djelatnosti ima veću plaću, a ostala područja, njih 9 ima plaću ispod prosjeka. Raspon plaće u 2010. godini kreće se od 3.620 kuna u administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (- 32,0% ispod prosjeka) do 7.707 kn u financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja (+44,0% iznad prosjeka).

U svim promatranim godinama raspon neto plaće gotovo je identičan kao u 2010. godini. U cijelom promatranom razdoblju najveće prosječne neto plaće imaju zaposleni u financijskim djelatnostima i u osiguranju, 8119 kn u 2015 i povećanjem za 5,3% u odnosu na 2014. Slijede zatim zaposlenici u informacijama i komunikacijama, 8052 kn i povećanjem za 7,8% i zaposleni u opskrbi električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom, 7509 kn i povećanjem za 10,4%. Neto plaća u području rudarstva i vađenja je iznad prosjeka i iznosi 7064 kuna i povećanje za 4,0%.

Najmanje plaće imaju zaposlenici u građevinarstvu (4.881 kn) i u administrativnim i uslužnim djelatnostima (3.695 kn).

Zaposleni u području prerađivačke industrije imaju neto plaću ispod prosjeka, 5131 kn i povećanje od 9,9%, dok zaposlenici u području opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša imaju neto plaću u iznosu 5457 kn (ispod prosjeka) i povećanjem za 4,2%.

Tablica 6. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama prema područjima NKD-a 2007, 2005. i razdoblje od 2010.-2015.

		2005.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	indeksi 2015. 2014.
	Ukupno	4352	5343	5441	5478	5515	5533	5711	106,9
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3698	4692	4858	5020	5050	4963	5113	109,0
B	Rudarstvo i vađenje	4973	6794	6830	6750	6711	6674	7064	104,0
C	Prerađivačka industrija	3934	4670	4749	4829	4899	4956	5131	109,9
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	4916	6803	6951	6931	7260	7180	7509	110,4
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša		5235	5290	5304	5446	5389	5457	104,2
F	Građevinarstvo	3733	4446	4522	4564	4634	4689	4881	109,9
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	3785	4591	4666	4700	4726	4830	5018	109,3
H	Prijevoz i skladištenje	5250	6012	6135	6163	6303	6237	6438	107,1
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	3771	4537	4607	4677	4819	4874	5007	110,4
J	Informacije i komunikacije		7471	7665	7709	7759	7733	8052	107,8
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	6417	7707	7994	7821	7870	7892	8119	105,3
L	Poslovanje nekretninama	4640	5452	5759	5730	5020	4840	5330	97,1
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti		6915	6854	6962	7093	7081	7362	106,5
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti		3620	3570	3504	3510	3534	3695	102,1
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	4749	6111	6209	6174	6052	6031	6129	100,3
P	Obrazovanje	4342	5356	5482	5498	5484	5446	5532	103,3
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5109	6118	6170	6176	6115	6103	6404	104,7
R	Umjetnost, zabava i rekreacija		5475	5600	5590	5631	5617	5697	104,1
S	Ostale uslužne djelatnosti	4634	5338	5437	5505	5676	5749	5936	111,2

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

4. IZVOZ ROBA U INDUSTRIJSKOJ DJELATNOSTI

Zbog financijskih i drugih ograničenja domaćeg tržišta, jedino izvozno orijentirana ekonomija može malo zemlji jamčiti dugoročno održiv rast.

Povećanje izvoza stvara radna mjesta. Izvozno orijentirane zemlje u recesiji se brže oporavljaju od ostalih ekonomija, a njihove recesije traju kraće i za posljedicu imaju manji broj zatvorenih radnih mjesta. Izvoz je komponenta agregatne potražnje te njegov rast predstavlja ujedno i rast BDP-a.

Izvozna orijentacija jača ukupnu konkurentnost zemlje te stvara pozitivnu percepciju o funkcioniranju njezina gospodarstva. Izvozno konkurentna društva su stabilnija u svom poslovanju i imaju tendenciju održivog razvoja. Samo 13% poduzeća u Hrvatskoj izvozi. Ta poduzeća zapošljavaju polovicu zaposlenih u svim poduzećima, ostvaruju oko 65% ukupnih prihoda od prodaje, te u razvoj ulažu čak oko 70% sredstava od ukupno ulaganih sredstava u razvoj.

Industrijski proizvodi predstavljaju 95% hrvatskog izvoza i s obzirom da industrija ima najveći udio u BDP-u Hrvatske, možemo reći da je industrija vodeća grana hrvatskog gospodarstva.

Pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 62,4 % u 2015. godini, što je za 1,9 postotnih bodova više nego 2014. godine. Pokrivenost uvoza izvozom je za cijelu 2014. iznosila 60,5%, naspram 58,1% iz 2013.

Robna razmjena prema djelatnostima 2014.

Promatrano prema djelatnostima, u sklopu prerađivačke industrije najveći je rast izvoza u 2014. zabilježen kod proizvodnje odjeće. Slijedi proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica dok je izvoz tekstilne industrije rastao za 28,1%. Osjetan rast izvoza u 2014. godini bilježe i drvena industrija, proizvodnja namještaja, prehrambena industrija, te proizvodnja strojeva i uređaja.

Prerada drva i proizvoda od drva bilježila je rast od 20,4%, proizvodnja papira i proizvoda od papira rast od 12,6%, proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda rast od 5,7%, proizvodnja proizvoda od gume i plastike rast od 25,3%.

Istodobno najveći pad zabilježen je kod tradicionalno jakih grana – brodogradnje i naftne industrije te kod izvoza otpadnih materijala. Pri tome je na izvoz naftnih derivata djelom

utjecao pad cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, a dijelom politika smanjivanja domaće proizvodnje. Znatnije je smanjen i izvoz duhanskih proizvoda te izvoz proizvodnje računala te elektroničkih i optičkih proizvoda u odnosu na 2013. godinu.

TABLICA 7. Vrijednost prodaje industrijskih proizvoda i izvoza (PRODCOM) industrijskih lokalnih jedinica po područjima i odjeljcima NKD-a 2007, prema djelatnosti proizvoda

	Vrijednost prodanih proizvoda							
	2013.				2014.			
	ukupno tis.kuna	udio %	od toga u inozemstvo	udio %	ukupno tis.kuna	udio %	od toga u inozemstvo	udio %
Ukupno industrija	123 052 318	100,0	46 572 077	100,0	121 365 680	100,0	50 133 092	100,0
B Rudarstvo i vađenje	6 142 559	5,0	217 434	0,5	5 141 578	4,2	204 867	0,4
06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	4 787 218	3,9	98 874	0,2	3 753 206	3,1	86 302	0,2
08 Ostalo rudarstvo i vađenje	765 990	0,6	118 560	0,3	738 548	0,6	118 565	0,2
09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	589 351	0,5	-	0,0	649 824	0,5	0	0,0
C Prerađivačka industrija	102 117 437	83,0	46 349 870	99,5	102 759 196	84,7	49 481 067	98,7
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	21 705 897	17,6	3 684 261	7,9	21 335 001	17,6	3 725 961	7,4
11 Proizvodnja pića	4 874 728	4,0	670 986	1,5	4 713 313	3,9	700 406	1,4
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	1 078 581	0,9	430 977	0,9	878 822	0,7	368 735	0,7
13 Proizvodnja tekstila	1 154 195	0,9	896 627	1,9	1 321 288	1,1	1 046 955	2,1
14 Proizvodnja odjeće	1 902 472	1,5	1 336 931	2,9	2 172 669	1,8	1 604 186	3,2
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	1 543 734	1,3	1 303 872	2,8	1 891 235	1,6	1 597 644	3,2

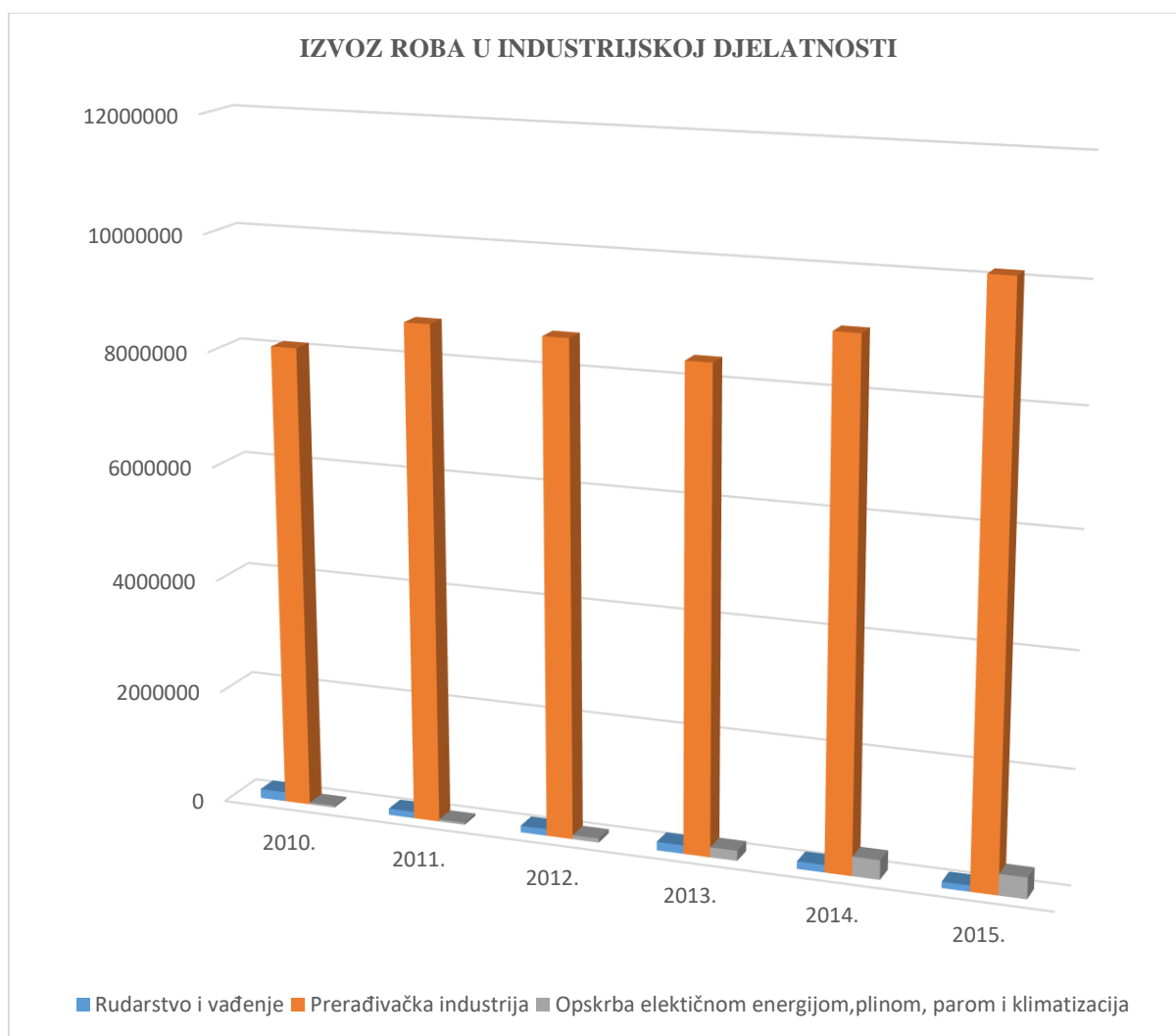
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	3 285 362	2,7	2 007 321	4,3	3 660 759	3,0	2 305 831	4,6
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2 638 893	2,1	903 170	2,0	2 779 786	2,3	1 062 882	2,1
18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	2 539 413	2,1	583 125	1,3	2 383 418	2,0	633 282	1,3
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	15 297 214	12,4	6 139 345	13,2	13 377 263	11,0	5 261 620	10,5
20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	5 333 986	4,3	3 068 050	6,6	5 189 403	4,3	3 007 397	6,0
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	3 679 406	3,0	2 768 481	5,9	3 987 223	3,3	3 150 356	6,3
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	3 029 888	2,5	1 397 081	3,0	3 336 085	2,7	1 691 541	3,4
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	5 344 161	4,3	2 434 071	5,2	5 624 073	4,6	2 841 674	5,7
24 Proizvodnja metala	2 285 254	1,9	1 659 539	3,6	2 482 025	2,0	1 901 081	3,8
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	6 054 805	4,9	3 736 852	8,0	6 218 951	5,1	3 902 300	7,8
26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	1 272 873	1,0	812 827	1,7	1 205 699	1,0	767 939	1,5

27 Proizvodnja električne opreme	5 076 090	4,1	3 685 604	7,9	5 151 056	4,2	3 914 200	7,8
28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.	4 113 190	3,3	3 345 441	7,2	4 447 804	3,7	3 748 592	7,5
29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	566 585	0,5	497 940	1,1	722 136	0,6	610 862	1,2
30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	2 419 376	2,0	1 647 726	3,5	2 252 978	1,9	1 664 140	3,3
31 Proizvodnja namještaja	2 686 551	2,2	1 781 229	3,8	3 469 250	2,9	2 513 775	5,0
32 Ostala prerađivačka industrija	568 802	0,5	151 952	0,3	580 925	0,5	162 988	0,3
33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	3 665 981	3,0	1 406 462	3,0	3 578 034	2,9	1 296 720	2,6
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	13 238 845	10,7	2 957	0,0	11 900 148	9,8	446 074	0,9
35 Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	13 238 845	10,7	2 957	0,0	11 900 148	9,8	446 074	0,9
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1 553 477	1,3	1 816	0,0	1 564 758	1,3	1 084	0,0
36 Skupljanje, pročišćavanje i opskrba vodom	1 553 477	1,3	1 816	0,0	1 564 758	1,3	1 084	0,0

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Graf 11.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopi

Robna razmjena prema djelatnostima 2015.

Prema podacima DZS – a znatne stope rasta izvoza tijekom 2015. godine bilježe proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka za 35,7 % ; proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica za 32,9 %; proizvodnja kože i srodnih proizvoda za 27,2 % ; proizvodnja računala za 23,9 % ; proizvodnja proizvoda od gume i plastike za 20,1 % , a značajno je rastao i izvoz poljoprivrede, šumarstva i ribarstva.

Rast izvoza tijekom 2015. godine ostvarile su i proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava za 19,7 %, proizvodnja prehrambenih proizvoda za 16,4% te proizvodnja odjeće za 6,4 %. Djelatnosti kod kojih je zabilježen pad izvoza tijekom 2015. godine su rudarstvo i vađenje, proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda i proizvodnja metala.

Tablica 8. Najznačajniji partneri RH u izvozu 2013/2014/2015 u mil. EURA

Zemlja	IZVOZ 2013.	IZVOZ 2014.	IZVOZ 2015.
Italija	1395	1439	1534
Njemačka	1129	1161	1303
BiH	1173	1224	1121
Slovenija	1000	1178	1417
Austrija	601	631	755

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Najvažnije tržište za hrvatske proizvode u 2014. godini je Evropska unija na koju se odnosi gotovo 64% ukupnog robnog izvoza. Hrvatski robni izvoz u EU iznosio je 6,2 milijarde eura i bio je veći za 11,7% viši nego 2013. godine. Najviše roba izvezeno je u Italiju 1,4 milijarde eura (rast od 3,2% u odnosu na godinu prije) , slijedi zatim Slovenija, u koju je izvezeno roba za 1,18 milijardi eura ili 17,9% više, a na trećem mjestu je Njemačka u koju izvoz iznosi 1,16 milijardi eura ili 2,9% više nego u 2013. godini. Najznačajniji partner iz zemalja CEFTA-e je Bosna i Hercegovina.

U 2015. godini Evropska unija i dalje ostaje najvažnije tržište za hrvatske proizvode na koju se odnosi 66,6% ukupnog robnog izvoza. Izvoz u zemlje CEFTE-e u istom razdoblju je pao za 0,9%. Najznačajnija izvozna tržišta, po iznosu izvoza su Italija, Slovenija i Njemačka. U Italiju je izvezeno roba u vrijednosti 1,54 milijarde eura, što je 7,4 % više nego prošle godine.

Izvoz u Sloveniju je u 2015. godini povećan za 20,3%, na 1,41 milijarde eura, dok je u Njemačku izvezeno roba u vrijednosti 1,3 milijarde eura ili 12,2% više.

5. INDEKS FIZIČKOG OBUJMA

Indeksi fizičkog obujma industrijske proizvodnje jesu verižni indeksi ostvarene industrijske proizvodnje, a izračunavaju se prema Laspeyresovoj formuli. Osnova za izračunavanje indeksa industrijske proizvodnje za industrijske odjeljke NKD-a 2007. jesu podaci o ukupno ostvarenim količinama industrijskih gotovih proizvoda iz Nomenklature industrijskih proizvoda za Mjesečno istraživanje o industrijskoj proizvodnji (NIPUM 2009.), izraženi u upotrijebljenim mjernim jedinicama, te pondera za svaki pojedinačni proizvod NIPUM-a 2009. Ponderi su dodana vrijednost za jediničnu proizvodnju (npr. za 1 t kruha ili 1 m³ drva itd.) u kojoj se proizvod iskazuje u naturalnom obliku.. U Mjesečnom istraživanju industrije, koje služi za obračun indeksa industrijske proizvodnje, upotrebljava se pojam gotov proizvod. Definiran je kao svaki proizvod (ili izvršena usluga) koji je u procesu proizvodnje dostigao određeni stupanj izrade ili dorade u industrijskom procesu proizvodnje u izvještajnom razdoblju i naveden je pod posebnim nazivom, šifrom i jedinicom mjere u NIPUM-u 2009., bez obzira na to je li rezultat obavljanja glavne, sporedne ili pomoćne djelatnosti (energija) statističke jedinice te bez obzira na vlasništvo proizvodnje, tj. obavlja li djelatnost za svoj račun ili na temelju ugovora s trećim osobama.

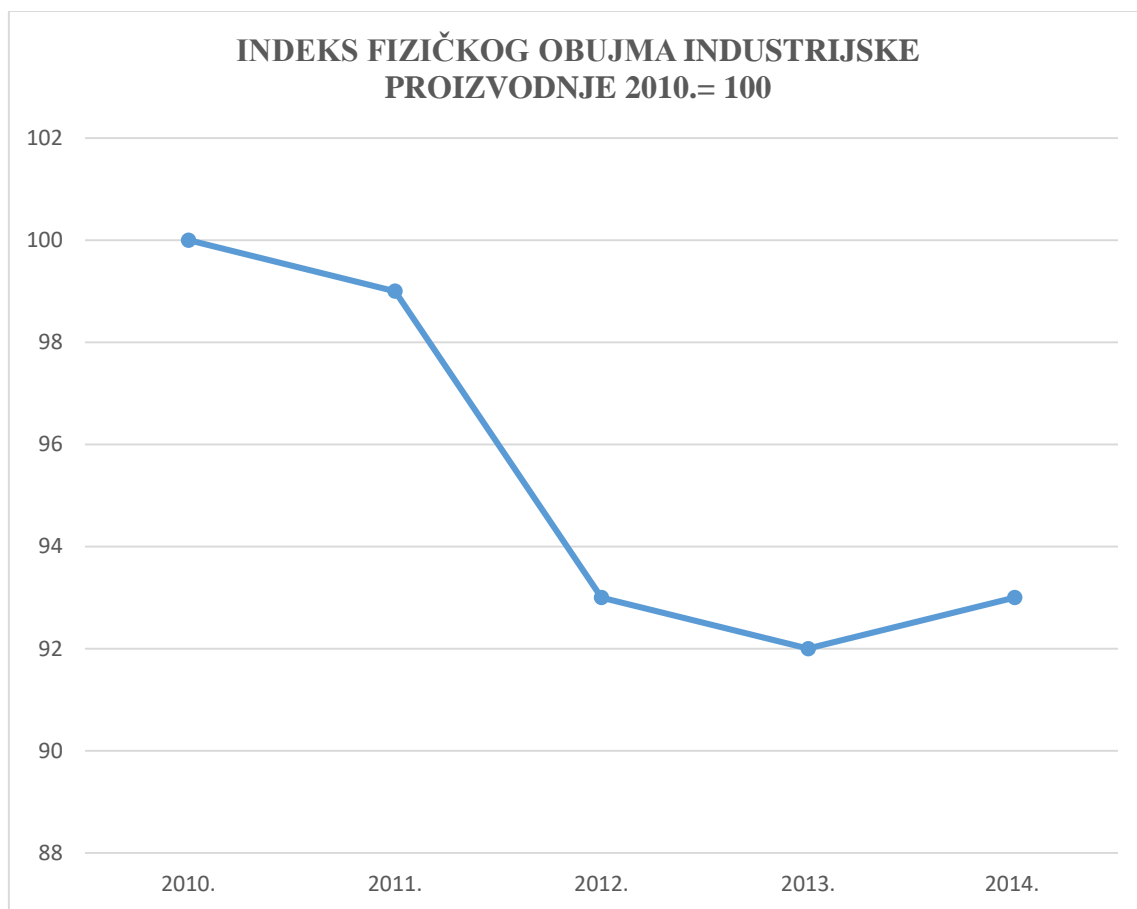
Tablica 9. Kretanje indeksa fizičkog obujma ukupne industrijske proizvodnje

INDEKS FIZIČKOG OBUJMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE				
2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
100	99	93	92	93
101	100	95	93	94
102	101	100	98	99
104	102	106	100	101
105	104	112	102	100

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Hrvatska u brojkama

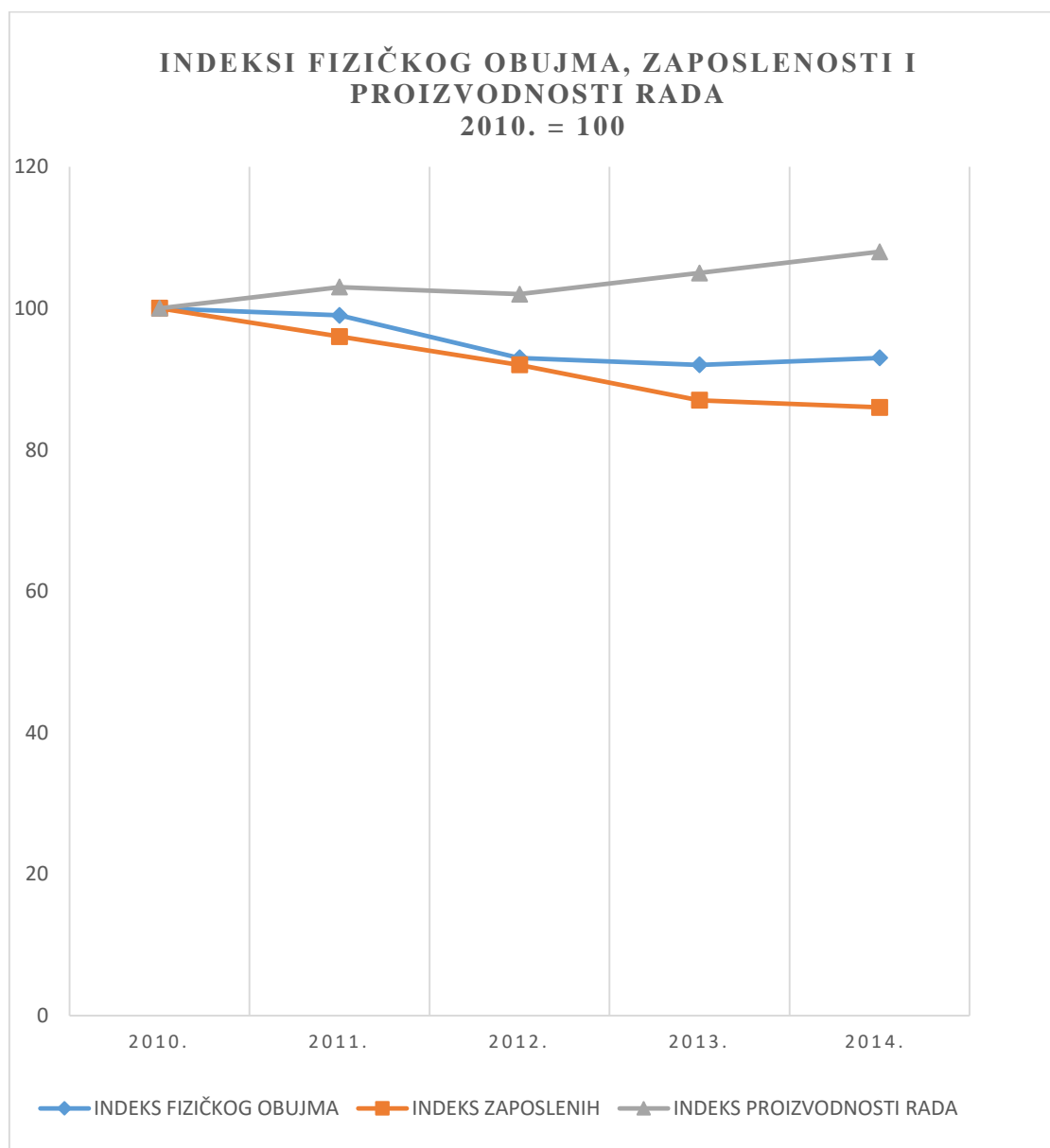
Graf 12.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Hrvatska u brojka

Graf 13.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Hrvatska u brojkama

Tablica 10. Godišnji indeksi industrijske proizvodnje ukupno, prema agregatima GIG-a 2009. i po područjima i odjeljcima NKD-a 2007.

		2010. = 100				
		2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Ukupno industrija		98,8	93,3	91,6	92,7	95,2
Prema GIG-u 2009.						
AI Intermedijarni proizvodi		95,4	86,3	84,8	87,7	-
AE Energija		91,3	87,8	91,7	86,0	-
BB Kapitalni proizvodi		111,4	102,0	91,3	91,7	-
CD Trajni proizvodi za široku potrošnju		94,8	89,3	88,1	91,9	-
CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju		100,7	98,8	96,3	99,2	-
Prema područjima i odjeljcima NKD-a 2007.						
B Rudarstvo i vađenje		95,1	80,5	78,3	73,3	76,9
	06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	91,5	78,0	74,4	70,2	74,6
	08 Ostalo rudarstvo i vađenje	104,3	80,8	93,4	82,0	85,0
	09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	94,4	85,0	78,3	73,9	71,3
C Prerađivačka industrija		99,9	94,6	90,8	93,6	97,1
	10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	102,2	100,3	98,4	100,4	104,5
	11 Proizvodnja pića	106,4	102,1	99,9	96,8	100,5
	12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	87,5	85,8	75,3	64,3	62,2
	13 Proizvodnja tekstila	88,9	81,3	84,9	80,6	80,8
	14 Proizvodnja odjeće	105,1	91,1	82,1	94,0	87,1
	15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	103,4	88,6	90,3	104,6	132,4
	16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta; osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	101,1	86,1	82,9	85,3	97,9
	17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	99,2	95,4	92,3	95,6	99,9
	18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	96,3	85,0	83,5	91,6	90,1
	19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	82,7	88,0	81,4	70,6	78,7
	20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	99,4	92,2	92,1	94,7	105,7
	21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	93,7	115,5	113,2	127,3	127,7
	22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	104,2	105,1	96,7	120,3	134,0
	23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	97,4	90,6	89,4	90,1	89,0
	24 Proizvodnja metala	98,2	76,7	88,6	96,2	83,5
	25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	101,6	100,4	104,0	97,9	103,5
	26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	45,8	35,2	34,8	37,5	36,4
	27 Proizvodnja električne opreme	89,5	76,3	71,1	78,5	71,9

	28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	130,3	92,1	92,0	98,2	96,6
	29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	101,8	103,4	103,9	111,2	131,0
	30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	102,6	99,6	54,8	56,2	78,4
	31 Proizvodnja namještaja	104,8	98,6	97,8	105,2	104,7
	32 Ostala prerađivačka industrija	70,9	50,9	61,4	53,8	51,5
	33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	112,8	109,3	109,9	110,4	119,2
	D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	93,0	91,1	100,7	95,5	90,1
	35 Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	93,0	91,1	100,7	95,5	90,1

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

U prethodnoj tablici prikazani su godišnji indeksi industrijske proizvodnje ukupno, prema agregatima GIG-a 2009 i prema područjima i odjeljcima NKD 2007. Gotovo u svim područjima do 2014. ostvaren je pad industrijske proizvodnje. Područja koja ostvaruju koliki toliki rast su: proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka; proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme; popravak i instaliranje strojeva i opreme i proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica. U 2015. godini osim ovih i druga područja pokazuju rast industrijske proizvodnje. To su slijedeća područja: proizvodnja kože i srodnih proizvoda; prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala; proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda i proizvodnja prehrambenih proizvoda.

Tablica 11. Verižni indeksi industrijske proizvodnje ukupno, prema agregatima GIG-a 2009. i po područjima i odjeljcima NKD-a 2007.

	<u>2010.</u> 2009.	<u>2011.</u> 2010.	<u>2012.</u> 2011.	<u>2013.</u> 2012.	<u>2014.</u> 2013.	<u>2015.</u> 2014.
Ukupno industrija	98,6	98,8	94,5	98,2	101,2	102,7
Prema GIG-u 2009.						
AI Intermedijarni proizvodi	93,6	95,4	90,5	98,2	103,4	-
AE Energija	102,5	91,4	96,1	104,5	93,8	-
BB Kapitalni proizvodi	97,9	111,4	91,6	89,5	100,4	-
CD Trajni proizvodi za široku potrošnju	98,9	94,7	94,2	98,7	104,3	-
CN Netrajni proizvodi za široku potrošnju	101,9	100,8	98,1	97,4	103,1	-
Prema područjima i odjeljcima NKD-a 2007.						
B Rudarstvo i vađenje	90,8	95,1	84,7	97,3	93,6	105,0
06 Vađenje sirove nafte i prirodnog plina	96,2	91,5	85,3	95,4	94,3	106,4
08 Ostalo rudarstvo i vađenje	78,5	104,3	77,5	115,6	87,8	103,8
09 Pomoćne uslužne djelatnosti u rudarstvu	102,0	94,3	90,1	92,1	94,3	96,6
C Prerađivačka industrija	97,9	99,8	94,7	96,0	103,1	103,8
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	100,6	102,2	98,1	98,1	102,1	104,1
11 Proizvodnja pića	91,2	106,5	96,0	97,9	96,9	103,8
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	116,1	87,5	98,1	87,7	85,5	96,7
13 Proizvodnja tekstila	111,6	89,0	91,4	104,5	94,9	100,2
14 Proizvodnja odjeće	94,1	105,0	86,7	90,1	114,5	92,7
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	129,4	103,4	85,7	101,9	115,9	126,6
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta; osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	86,2	101,1	85,1	96,3	102,9	114,7
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	115,5	99,2	96,2	96,8	103,6	104,5
18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	95,7	96,3	88,3	98,2	109,8	98,3
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	88,0	82,7	106,3	92,5	86,7	111,5
20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	106,7	99,4	92,8	99,9	102,8	111,7
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	131,1	93,7	123,3	98,0	112,5	100,3
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	98,0	104,1	100,9	92,0	124,4	111,4
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	79,8	97,4	93,0	98,7	100,8	98,7
24 Proizvodnja metala	105,7	98,2	78,1	115,5	108,6	86,8
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	86,9	101,6	98,9	103,6	94,1	105,7
26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	99,9	45,8	76,8	99,0	107,7	97,2

	27 Proizvodnja električne opreme	92,3	89,5	85,3	93,1	110,4	91,6
	28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	101,3	130,3	70,6	99,9	106,8	98,3
	29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	76,2	101,8	101,6	100,5	107,0	117,8
	30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	78,2	102,5	97,1	55,0	102,5	139,4
	31 Proizvodnja namještaja	102,6	104,8	94,0	99,2	107,5	99,5
	32 Ostala prerađivačka industrija	94,3	70,9	71,7	120,6	87,7	95,9
	33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	112,6	112,8	97,0	100,6	100,4	107,9
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	106,4	93,0	98,1	110,6	94,8	94,3
	35 Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	106,4	93,0	98,1	110,6	94,8	94,3

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske; Statistički ljetopisi izabranih godina od 2005. do 2015. godine

Dostupno na webu: <http://www.dzs.hr/> objavljeni podaci/ Statistički ljetopis

Prema prikazanim verižnim indeksima primjećujemo lagani oporavak industrijske proizvodnje. Područja koja su ostvarila rast u 2015. u odnosu na 2014. godinu su; proizvodnja kože i srodnih proizvoda (26,6%) ; prerada drva i proizvoda od drva i pluta; osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala (14,7%) ; proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda; proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava (39,4%).

6. ODREDNICE KREIRANJA USPJEŠNE INDUSTRIJSKE POLITIKE

Učinkovita industrijska politika izazov je za svaku zemlju, a pogotovo za zemlju poput Hrvatske. Industrijska politika je skup mjera koje koristi vlada da bi utjecala na investicijske odluke javnih i privatnih poduzeća kako bi se postiglo povećanje zaposlenosti, poboljšanje deficita platne bilance i kako bi se ostvarila što efikasnija industrijska politika.

Po uzoru na visoko razvijene evropske i istočno-azijske zemlje, moguće je izvesti odgovarajuće mjere za postizanje uspješne industrijske politike.

Ključni izvori ekonomskog rasta i rasta produktivnosti u EU predstavljaju istraživanje i razvoj te inovacija. Uspješna ulaganja u istraživanje i inovacije povećavaju produktivnost i konkurentnost, te rast ekonomske aktivnosti s većom dodanom vrijednosti.

Politika potpore najznačajniji je segment suvremene industrijske politike i mora se zasnivati na usmjeravanju na horizontalne, a ne vertikalne ciljeve. Potpore moraju biti namijenjene uspješnim poduzetnicima, a ne samo izabranim poduzećima ili sektorima. Smisao horizontalne potpore je da se subvencioniranim sredstvima omogući nedovoljno razvijenim industrijama stvaranje uvjeta za intenzivan doprinos gospodarskom razvoju i jačanju konkurentnosti gospodarstva.

Od početka financijske krize, mala i srednja poduzeća suočavaju se s postroženim uvjetima kreditiranja i poteškoćama u pristupu financiranja.

Dok u zemljama EU prevladavaju tehnologije treće tehnološke revolucije, u Hrvatskoj prevlada tehnologija ranijeg tehnološkog vala. Stoga je jedan od ciljeva transformacija hrvatske industrije prema manje energetske intenzivnim industrijama koje počivaju na većoj upotrebi specijaliziranih znanja i vještina.

Na temelju toga moguće je postaviti slijedeće nosioce budućeg industrijskog razvoja. Snažna promocija razvoja drvoprerađivačke industrije, promocija i razvoj ICT industrije, razvoj građevinske industrije, podrška prerađivačkim industrijama, razvoj energetike, poljoprivrede i turizma.

Velika raznolikost Hrvatske daje prostora razvoju velikog broja prerađivačkih industrija. Kako bi se osigurali okvirni uvjeti za industrijsku konkurentnost potrebne su slijedeće akcije: donošenje strategije koja se snažno oslanja na bio-regionalni koncept samo-

održive ekonomije (koje su povezane s energetikom, poljoprivredom, šumarstvom, vodom, ITC, komunalnim uslugama, posebice gospodarenjem otpadom); brza reorganizacija izvoza na tržište EU, ali i nova tržišta; stimulativno djelovanje na industrije s domaćom sirovinom i osiguranje stabilnog rasta industrijskog proizvoda na znatno višoj razini od EU.

ZAKLJUČAK

U ovom smo radu analizirali industrijsku proizvodnju u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2005. godine do 2015. godine. Možemo zaključiti da je industrija u Hrvatskoj i dalje vodeća grana gospodarstva koja ostvaruje najveći udjel u BDP-u.

Kretanja industrijske proizvodnje u RH s Evropskom unijom su bila konvergentna sve do 2010.godine, od kad se u RH počinje bilježiti divergencija u odnosu na EU. Na kraju petogodišnjeg razdoblja (2009.-2013.) industrijska proizvodnja je bila niža od one iz 2008.godine (na razini oko 81% iz 1990). Na taj je način produbljen problem deindustrijalizacije koji traje zadnja tri desetljeća.

Sve to upućuje na potrebu strukturnih promjena u industriji u cilju njenog daljnjeg razvoja i rasta.

Znatno doprinoseći ukupnom BDP-u, turizam je danas jedan od ključnih pokretača gospodarstva Hrvatske. Ipak, Hrvatska mora unaprijediti neke od ključnih poslovnih elemenata u turizmu kao što su visoka sezonalnost, prosječna potrošnja po gostu, prostorna raspodjela turističkih aktivnosti, mogućnost privlačenja novih segmenata gostiju i sl.

Treba istaknuti i usmjeravati snage na održiv razvoj poljoprivrede. Održiva poljoprivreda je bitan segment ukupnog razvoja ruralnih sredina, koji se razvija kroz uspostavljanje i razvoj konkurentnih oblika proizvodnje i konkurentnih poljoprivrednih gospodarstava, zaštitu i očuvanje poljoprivrednog zemljišta i okoliša, i uklopljenost u ciljeve ukupnog razvoja lokalne zajednice. Iako imamo kapacitete da prehranimo zemlju, mi i dalje uvozimo. Zato je najodgovornija loša politika države kojom se forsira uvoz, umjesto ulaganja u vlastitu proizvodnju. Država treba poticati mala gospodarstva, pomoći im da njihovi proizvodi postanu konkurentni na tržištu.

Izvozna konkurentnost Hrvatske već je godinama slaba. Za jednu relativno malu zemlju, udio izvoza roba u BDP-u vrlo je nizak. Čak i kada se u izvoz osim roba uključe i usluge, zaključak se ne mijenja. Štoviše, Hrvatska u posljednjih desetak godina nije povećala udio izvoza u BDP-u, za razliku od drugih zemalja iz regije. U razdoblju krize on je i smanjen, dok je u novim članicama vrlo brzo došlo do oporavka i nastavka rasta udjela izvoza u BDP-u .

Pokazatelji obrazovanja i ljudskog kapitala ukazuju na moguće poteškoće za ekonomski razvoj, budući da je znanje jedan od ključnih pokretača rasta. Tako je, primjerice

očekivan broj godina školovanja u Hrvatskoj manji nego u Bugarskoj i Rumunjskoj ili u skupini baltičkih ili srednjoeuropskih posttranzicijskih zemalja. Slično zaostajanje postoji i u udjelu stanovništva s tercijarnim obrazovanjem, kao i kod ukupnih izdvajanja za obrazovanje i znanost. Inovativnost, ako se mjeri prema broju патената u odnosu na broj stanovnika, još je jedna hrvatska slabost, a čini se da se situacija posljednjih godina i pogoršala .

Budućnost razvitka hrvatske industrije je u uvođenju novih, suvremenih tehnologija koje se oslanjaju na veću upotrebu specijaliziranih znanja i vještina.

Potrebno je osvrnuti se i na rast proizvodnosti rada, koji je vjerojatno najraširenija mjera dugoročne gospodarske konkurentnosti. Usporedno s rastom proizvodnosti pada broj zaposlenih u industriji. Pad zaposlenosti u industriji nije nastupio isključivo kao posljedica gospodarske krize već je to trend koji traje dvadesetak godina. Negativna kretanja broja zaposlenih evidentiraju se unutar grana industrije kao što je proizvodnja tekstila, kože, metala, proizvodnja hrane i pića. Treba naglasiti da je problem odjeće, tekstila i kože također prisutan i u razvijenim zemljama zbog jeftinih proizvođača (Kina, Indija, Pakistan..) čijim je niskim cijenama teško konkurirati na tržištu. Tako niske cijene temeljene su na jeftinoj radnoj snazi, tako da su i plaće najniže u tim proizvodnjama. Ipak, hrvatska prerađivačka industrija odjeće, tekstila i kože polako staje na noge, pa i ona može biti temelj razvitka industrije u Hrvatskoj.

Uloga države je također bitna u razvoju industrijske proizvodnje. Pokretanje ekonomskog rasta u sadašnjem ekonomskom okruženju stoga je prvenstveno pitanje oslobađanja inovativnog i poduzetničkog potencijala u gospodarstvu, dakle strukturnih politika. Fiskalna politika pritom ima ključnu ulogu jer usko povezuje makroekonomske i strukturne aspekte ekonomskog rasta.

Hrvatska je lijepa zemlja s velikim prirodnim bogatstvima s nizom geostrateških prednosti. Zato na kraju trebamo staviti naglasak na turizam, poljoprivredu i energetiku. Sve to imamo. Kako to iskoristiti?

LITERATURA:

1. Ekonomska metodologija – istraživanje, Sheila C. Dow, Politička kultura, Zagreb, 2005.
2. Gospodarstvo Hrvatske, V. Čavrak (ur), Ivo Družić, Vinko Barić, Petar Grahovac, Tomislav Gelo, Nada Karaman Aksentijević, Željko Mrnjavac, Alka Obadić, Želimir Pašalić, Šime Smolić, Jurica Šimurina, Josip Tica, Politička kultura, Zagreb, 2011.
3. Industrija u koncepciji regionalnog gospodarskog razvitka Hrvatske, N. Karaman Aksentijević i Denona Bogović, Ekonomski fakultet, Rijeka, 2001.
4. Javni sektor i lokalni ekonomski razvoj, V.Čavrak, II konferencija HZRF-a, Hrvatski javni sektor-praksa i perspektive, Opatija, 13-14.ožujak 2008.
5. Mjerenje nezaposlenosti, dr. sc. Željko Mrnjavac, Ekonomski fakultet, Split, 1996.
6. Poslovna statistika, dr.sc. Ante Rozga, Branko Grčić, Ekonomski fakultet, Split, 2009.
7. Resursi i tržišta hrvatskog gospodarstva, I. Družić, Politička kultura, Zagreb, 2004.
8. Statistika za ekonomiste, dr. sc. Ante Rozga, Ekonomski fakultet, Split, 2003.
9. Statistički ljetopisi Hrvatske
10. www.dzs.hr
11. www.hgk.hr
12. www.vlada.hr
13. www.izvoz.gov.hr
14. www.poslovni-info

POPIS TABLICA I GRAFOVA

TABLICE:

Tablica 1. Tekuće i stalne cijene BDP-a i tečajevi

Tablica 2. Bruto dodana vrijednost

Tablica 3. Kretanje indeksa ukupno zaposlenih u industriji

Tablica 4. Indeksi zaposlenih osoba i proizvodnosti rada u industriji ukupno po područjima i odjelima NKD 2007.

Tablica 5. Kretanje indeksa proizvodnosti rada industrije

Tablica 6. Prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama prema područjima NKD-a 2007, 2005. i razdoblje od 2010. - 2015.

Tablica 7. Vrijednost prodaje industrijskih proizvoda i izvoza (PRODCOM) industrijskih lokalnih jedinica po područjima i odjeljcima NKD-a 2007, prema djelatnosti proizvoda

Tablica 8. Najznačajniji partneri RH u izvozu 2013/2014/2015 u mil. EURA

Tablica 9. Kretanje indeksa fizičkog obujma ukupne industrijske proizvodnje

Tablica 10. Godišnji indeksi industrijske proizvodnje ukupno, prema agregatima GIG-a 2009. i po područjima i odjeljcima NKD-a 2007.

Tablica 11. Verižni indeksi industrijske proizvodnje ukupno, prema agregatima GIG-a 2009. i po područjima i odjeljcima NKD-a 2007.

GRAFOVI:

Graf 1. Bruto domaći proizvod

Graf 2. Bruto domaći proizvod u stalnim i tekućim cijenama

Graf 3. BDP, tekuće cijene u mil. EUR i prosječni srednji tečaj EUR

Graf 4. BDP po djelatnostima NKD-a, tekuće cijene

Graf 5. BDP prema rashodnoj metodi u tekućim cijenama, 000 kuna

Graf 6. Struktura BDP-a po sektorima, 2015., (%)

Graf 7. Zaposlenost u industriji 2010.=100

Graf 8. Zaposlenost u industriji i proizvodnost rada 2010.=100

Graf 9. Proizvodnost rada 2010.=100

Graf 10. Prosječna neto plaća po djelatnostima NKD-a, 2005., 2011-2015.

Graf 11. Izvoz roba u industrijskoj djelatnosti

Graf 12. Indeks fizičkog obujma industrijske proizvodnje 2010.=100

Graf 13. Indeks fizičkog obujma, zaposlenosti i proizvodnosti rada 2010.=100